

- ERNST SAGORSKI und GUSTAV SCHNEIDER 1891: Flora der Centralkarpathen. Leipzig 1891 I. Band: XVI + 219, II. Band: VII + 591 + LVI.
- A. W. SCHERFFEL 1880: Adalékok a Szepesi-Tátra alhavasi és havasi virányának ismeretéhez. — M. K. E. évk. VII. évf. 1880: 299—334.
- — 1880: Kleine Beiträge zur Kenntniss der subalpinen und alpinen Flora der Zipser Tátra. — Jahrb. d. Ung. Karp.-Ver. VII. Jahrg. 1880: 335—371.
- — 1883: SCHERFFEL V. AURÉL múzeumi igazgató jelentése — in A Tátra-Múzeum Felkán. Jelentés eddigi működéséről. Kiadja a Felkai Tátra-Múzeum-egylet. Felka 1884. Késmárk: 1—111.
- — 1883: Bericht des Museum-Direktors AUREL W. SCHERFFEL — in Das Tátra-Museum in Felka. Ber. über dessen bisherige Tätigkeit. Herausgeg. von dem Felkai Tátra-Museum-Vereine. Felka, 1884. Késmárk: 1—111.
- — 1888: Szepesvármegye növényzeti viszonyai. — Szepesi Emlékkönyv. Szepesváralján 1888: 74—93.
- SZALÓKI RÓBERT 1909: Adatok Szepes vármegye flórájához. — Botan. Közl. VII. 1909: 238—241.

Adatok Erdély flórájához.

Beiträge zur Flora von Siebenbürgen.

Irtai: { Péterfi Márton (Kolozsvár).
Von: }

I. Az *Ephedra distachya* L. a Mezőségen.

(*Ephedra distachya* L. auf dem Mezőség.)

A Mezőség délnyugati szögletében fekvő Magyarországi községtől (Kolozsm.) keletre a 498 m magas Tíglá nevű hegy emelkedik, melynek nyugati fele hatalmas omlások következtében leszakadt s igen meredek. E meredek oldal előtt észak-déli irányú sorban vonulnak el két csoportban a szintén Cziglák¹⁾-nak nevezett dombok. Ezek tulajdonképpen valamikor a tőlük keletre fekvő hegyhez tartoztak s a hegyoldalnak az omlásból visszamaradt részei, melyeket csuszamlások formáltak ki véglegesen. A déli csoport hat kisebb tagból, az északi csupán két nagyból áll. Magasságuk 2—14 m közt váltakozik. Anyaguk harmadkorú palás agyag, melyet a nagyobbakban dacittufa takar; alább durvább homokkő terül el. E dombok, melyek a kolozsvári Szénafüvek Koporsó-inak eredet s alak tekintetében teljesen párjai, meredek oldalaikon általában kopárak, de helyenként érdekes növényzet vert rajtuk tanyát. A nagyobb dombok déli oldalain s tetőin nő az *Ephedra distachya* L., melyet Bihari Gyula tanárjelölt talált meg ott, amikor 1911-ben hosszabb időt töltött Magyarországon.

¹⁾ Hogy a Cziglák neve a magyar sziklák-ból avagy az oláh țigla (tégla) szóból vette eredetét, nem sikerült kinyomoznom.

Az utóbbi években többször fordultunk meg Magyarországon s gyűjtöttük a dombok s környékük növényeit. Az itteni flórának mindenestre legérdekesebb tagja az *Ephedra*, mely nemcsak a dombokon, hanem a szomszédos hegy meredekjén, sőt felsőbb fekvésű füves lejtőin is bőven, seregesen nő. A növény nagyon jól érzi magát, gazdagon virágzik és bőven fejleszti terméseit, melyeknek piros színe élénken válik ki a környezet sárgás-szürke alajából. Az *Ephedra* itt növő bokrai a tordai Hegyhasadék növényeitől természetben jelentősen különböznek. A tordai növények szárai és ágai ugyanis megnyúltak, hosszúak s a keskeny sziklaparkányról helyenként lecsüngenek vagy a lejtős sziklán fekszenek, lecsépültek. A mezőségi *Ephedra*-k bokrai inkább felálló,ágaik rövidebbek, egyenesek, merevek és seprő módjára állanak. A két ökológiai formát kapcsolják össze a Tigla-hegy *Ephedra*-bokrai, melyek fű között nőnek s hosszabb, lazábban álló s inkább fekvő ágakat fejlesztenek.

Az *Ephedra* magyarországi termőhelyeinek növényzete eléggé kevert s jellegzetes mezőségi fajok mellett közönséges, de még ruderális növények is bőven vannak. A kis flóra érdekesebb, szint adó fajai: *Achillea setacea* W. et K., *Adonis vernalis* L., *Ajuga Rezmanni* L., *Anemone silvestris* L., *Asparagus officinalis* L., *Asperula strictissima* SCHUR, *Astragalus austriacus* JACQ., *A. dasycanthus* PALL., *A. praecox* BAUMG., *Calamagrostis pseudophragmites* HALL., *Campanula sibirica* L., *Centaurea spinulosa* ROCH., *Cephalaria radiata* GRSE., *Cirsium furiens* GRSE., *Crataegus monogyna* JACQ., *Cytisus leucotrichus* SCHUR, *Dianthus Mariscensis* SIMK., *Echium rubrum* JACQ., *Euphorbia villosa* W. et K., *Festuca sulcata* HACK., *Inula ensifolia* L., *I. germanica* L., *Iris pumila* L., *Koeleria cristata* L., *Linum austriacum* L., *Onosma pseudoarenarium* SCHUR, *Polygala podolicum* DC., *Phragmites communis* L., *Plantago rubens* HOST, *Prunus spinosa* L., *Rosa canina* L. forma. *Stipa Lessingiana* TRIN., *Teucrium montanum* L., *Viola ambigua* W. et K.

A mezőségi előfordulás nemcsak növényföldrajzi szempontból érdemel figyelmet, hanem azért is, mert párja az alföldi, homokon és löszön való előfordulásoknak, mint ahogy a tordai termőhely a budai hegyekbelieknek felel meg.

Az *Ephedra* termőhelyeitől északra Oláhgyéres község előtt Vajdakamarás irányában terjedelmes gerincez vonul, melyet igen érdekes, mezőségi fajokban gazdag növényzet díszít. Itt fordulnak elő a többek közt: *Asperula strictissima* SCHUR, *Astragalus austriacus* JACQ., *A. dasycanthus* PALL., *A. Péterfi* JÁV., *A. praecox* BAUMG., *Euphorbia Gerardiana* JACQ., *Iris humilis* MBIEB., *Linaria genistaefolia* L., *Linum austriacum* L., *L. flavum* L., *L. hirsutum* L., *L. nervosum* W. et K., *Nepeta ucranica* L.¹⁾, *Onosma pseudo-*

¹ Az *Ephedra*-val egyidőben találta meg BÍHARI GYULA.

arenarium SCHUR, *Phleum montanum* C. KOCH, *Salvia belonicaefolia* ETL., *S. Kanitziana* SIMK., *S. nutans* L., *S. transilvanica* SCHUR, *Teucrium montanum* L.¹⁾, *Thesium simplex* VEL.

II. A *Drosera intermedia* Hayne előfordulásáról.

(Über das Vorkommen von *Drosera intermedia* HAYNE in Siebenbürgen.²⁾)

Az idei augusztus hó 8-án azzal a szándékkal indultam útnak Kolozsvárról GÜRTLER KORNÉL egyetemi főkertész társaságában, hogy a Dobrin-ból a gerinczen végig haladva, megyünk az Öreghavas (Muntele Mare)-ra. Tervünket, sajnos, nem tudtuk megvalósítani, mert harmadnap, bár kora hajnalban indultunk dobrini szállásunkról, délig csupán feléig értünk a 20 km-es útnak, annyira eltelt időnk a gyűjtéssel. A még rendelkezésünkre álló délutánnak a hátralévő úthoz mért rövidsége, de főként a feketén tornyosuló fellegek s az időnként nyakunkba szakadó záporok végre is visszatérésre kényszerítettek. Ilyenformán csupán a dobrini teleptől délre húzódó gerinczet jártuk végig s délkor éppen a Solyompatak (Valea Soimului) forráskörnyéke táján voltunk, ott, ahol az Öreghavas-ra menő út egyszerre hirtelen keletre fordul. E tájon egy kb. holdnyi terjedelmű *Sphagnum*-láp terül el, mely vereses-rőt színével már messziről magára vonta figyelmünket.

Bárhonnan is érjük a Dobrint, a telepig (az ANDRÁSSY grófok vadászházaival, főerdőori lakással és EKE-turistaszállóval) lápokkal nem találkozunk, közvetlen a telep előtt azonban, mindjárt a turistaszállónál, már kisebb-nagyobb lápfoltok köszöntik az érkezőt. A teleptől déli irányban húzódó s a Scorisetul, Cercul Dobrinului, Dumitresei, Rotunda s La Bogdanul nevű 1610—1646 m magas tetők által alig tagolt gerincez széles gránit-háta lapos, mintegy le van gyalúlva s rajta végig a lápok egész sorát érjük. Némelyik ugyan csak kis lápfolt, de nem ritkák a jellegzetes mohazsombékoktól dombos *Sphagnum*-lápok sem, melyeken a többnyire elnyomorodott kis fenyők már úgyszólván végső napjaikat tengetik. A tűnőfélben lévő lápok maradványai, a lápfoltok s ezek többé-kevésbé vizezős környéke a legkedvesebb helyei a *Pedicularis limnogenia* A. KERN-nek, melyet ilyen helyeken a teleptől kezdve végig lehet követni nemesak a Solyompatak forrásvidékéig, hanem

¹⁾ Szárai néhol a *Puccinia constricta* LAGH.-tól dagadtak.

²⁾ Berichtet über die Entdeckung der im Titel genannten Art bei Dobrin auf Mooren im Quellengebiet des Solyom-Baches (Valea Soimului), ferner bei dem Szent-Anna-See bei Tusnád, wo diese Pflanze schon 1869 von JOS. BARTH gesammelt u. als *D. rotundifolia* verteilt worden ist. In der Einleitung werden die im Valea Soimului beobachteten Pflanzen aufgezählt.

bizonyosan az Ö r e g h a v á s-ig is, ahol a füves lápszéleken szintén ezerszámra díszlik.¹⁾

A dobrini lápok növényzete igen érdekes. Már előző két útunk alkalmával, melyeket DR. GYÖRFFY ISTVÁN igazgatónk vezetésével tettünk volt a tavaly, sikerült újból megtalálnunk a hazánkban ritka, eddig csak innen ismert s éppen általa felfedezett *Sphagnum riparium* AONGSTR.-öt;²⁾ idei útunk alkalmával elég sok helyen láttam e szép tőzegmohát s megállapíthattam, hogy a hazánkból alig ismert, de itt szintén nem ritka *Sphagnum subbicolor* HAMPE-val együtt a Dobrin erdei lápjainak legjellemzőbb tőzegmohája.

Ami a dobrini lápokon legelőször feltűnik, az a fás növényzet majduem teljes hiánya. Mindössze néhány nagyobb lápon nyomorog a *Picea excelsa* POIR. A *Sphagnum*-lápokon még ily magasságban is rendesen otthonos *Betula*-k és *Salix*-ok általában hiányzanak. A lápok s közvetlen környékük növényzetéből egyébként a következő fajokat említhetem, nevük előtt álló *-gal jelölve a kívüllőan sphagnophilus növényeket: *Ancura pinguis* (L.) DUM., *Aulacomnium palustre* (L.) SCHWÄGR., *Bryum Duvalii* VOIT., **Calliergon stramineum* (DICKS.) KINDB., *Cephalozia media* LINDB., *Chiloscyphus fragilis* (ROTH) SCHIFFN., *Climacium dendroides* (L.) W. et M., *Dicranella squarrosa* (STARKE) SCHIMP., *Funaria hygrometrica* (L.) SIBTH., *Georgia pellucida* (L.) RABENH., *Gymnocolea inflata* (HUDS.) DUM., **Kantia suecica* ARN. et PERSS., *Lepidozia reptans* (L.) DUM., **Leptosecyphus anomalus* (HOOK.) LINDB., *Lophozia incisá* (SCHRAD.) DUM., *L. ventricosa* (DICKS.) DUM., *Marchantia polymorpha* L., *Mnium Seligeri* JUR., *Nowellia curvifolia* (DICKS.) MITT., *Philonotis fontana* (L.) BRID., *Ph. seriata* (MITT.) LINDB., *Polytrichum alpinum* L., *P. commune* L., *P. gracile* DICKS., **P. strictum* BANKS., *Scapania undulata* (L.) DUM., *Sphagnum acutifolium* EHRLH., *Sph. cuspidatum* EHRLH., *Sph. fuscum* (SCHIMP.) KLINGGR., *Sph. Girgensohnii* RUSS., *Sph. medium* LIMPR., *Sph. quinquefarium* (LINDB.) WARNST., *Sph. recurvum* P. BEAUV., *Sph. riparium* AONGSTR., *Sph. robustum* (RUSS.) RÖLL., *Sph. subbicolor* HAMPE, *Sph. subsecundum* NEES, *Sph. teres* (SCHIMP.) AONGSTR., *Sph. Warnstorfi* RUSS., *Webera nutans* (SCHREB.) HEDW., *Equisetum palustre* L., *Lycopodium inundatum* L., *Juniperus nana* WILLD., *Picea excelsa* POIR., *Ara flexuosa* L., **Andromeda polifolia* L., *Anthoxanthum odoratum* L., *Calluna vulgaris* L., *Cardamine rivularis* SCHUR., *Carex echinata* MURR., *C. Goodenoughii* GAY., *C. limosa* L., **C. pauciflora* LICHF., **Drosera rotundifolia* L., **Empetrum nigrum* L., *Eriophorum polystachyon* L., **E. vaginatum* L., *Gnaphalium dioicum* L.

¹⁾ E termelőhelyek egyazon nagy kiterjedésű granittáblának a keleti felén vannak, melynek nyugati szélén a bihari lelőhelyek fekszenek. Valószínű tehát, hogy a *Pedicularis lim. ogena* A. KERN. a granittábla egész területén nő.

²⁾ PÉTERFI: Magyarország tőzegmohái. — Novt. Közl. III. 1904: 167.

Homogyne alpina L.,¹⁾ *Juncus transsilvanicus* SCHUR., *Menyanthes trifoliata* L., *Molinia coerulea* L., *Nardus stricta* L., **Orchis cordiger* FRIES, **Oxycoccus nana* BAUMG. (*O. microcarpa* TURCZ.), *Parnassia palustris* L., *Phleum commutatum* GAUD., *Pirola minor* L., **Rhynchospora alba* L., *Senecio subalpinus* KOCH, *Soldanella hungarica* SIMK., *Vaccinium Myrtillus* L., **V. vitisidaea* L., *Valeriana simplicifolia* REICHB.

Nagyjában a Sólyompatak forráslápjának növényzete is azonos, különösen ami a sphagnophilus fajokat illeti. Möbök közül a *Shpagnum acutifolium* EHRH., *Sph. cuspidatum* EHRH., *Sph. fuscum* (SCHIMP.) KLINGGR. és *Sph. medium* LIMPR. az uralkodók. A néha több m² terjedelmű kimosott lápiszapos foltokon tömén-telen a *Gymnocolea inflata* (Huds.) DUM. szépen fejlett perian-thium-okkal. Virágosok közül igen sok *Carex limosa* L., **C. pauci-flora* LIGHTF., **Empetrum nigrum* L., **Eriophorum vaginatum* L., **Melampyrum silvaticum* L. (apró termetű, élénk sárga virágú sphagnophilus alak), **Oxycoccus nana* BAUMG. és *Vaccinium vi-tisidaea* L. De legérdekesebb növénye e lápnak a **Drosera inter-media* HAYNE, mely a közönséges **D. rotundifolia* L.-vel néhol seregesen lepi el a *Sphagnum*-takarót.

Az itt gyűjtött növények termetükben elütők a Francia- s Németországból származóktól. Tököcsánjaik a levélrózsa alatt erednek ugyan, de tövükön inkább egyenesek, a leírások által kiemelt jellemző íves görbülést alig, vagy nem mutatják. A levelek sem szorulnak össze rózsa módjára, hanem lazán állanak; a növénykének tehát rövidke, 1—3 cm-nyi száruk van. Általában a magános tököcsánú növénykéek gyöngédebbek s nyúlankabbak mint a külföldiek, ami egész bizonyosan onnan ered, hogy nem a nekik — úgy látszik — jobban megfelelő substratumon, a kötöttebb, természetű lápiszapon vagy tőzegen, hanem a *Sphagnum*-ok laza gyepjein nőnek. Hasonló elváltozást persze a *D. rotundifolia* L. megfelelő ökológiai viszonyok közt serdült példányainál is gyakran találhatni. Egyebekben különben növényeim minden tekintetben a *D. intermedia* HAYNE bélyegeit mutatják úgy a leveleket, mint a magvakat illetőleg. A levelek lemezei fordított tojásdadok, átlagosan kétszer oly hosszúak, mint a milyen szélesek, aljukon ékformán keskenyednek. Példányaim ugyan már elvirítottak, de magvaik még nem érettek. Azonban az éretlen magvak vizsgálata és herb. példányok hasonló fejlettségű magvaival való összehasonlítása alapján is megállapíthattam, hogy azok úgy az alak, mint a maghéj tulajdonságai tekintetében teljesen egyeznek a *D. intermedia* HAYNE magvaival.

Ami most már a *D. intermedia* HAYNE hazai előfordulását illeti, arra vonatkozólag álljanak itt a következők: NEILREICH mint

¹⁾ Hellyel-hellyel levelei fonákán a *Puccinia conglomerata* (STRAUSS) KZE. et SCHM.

kétes növényt említi¹⁾ hazánkból, Erdélyből SCHUR közli²⁾; SIMONKAI szerint³⁾ azonban — mint inkább Európa északibb tájainak növénye — Erdélyben nem terem. Szerinte a SCHUR által a Büdös-ről és az Árpás tövéről közölt növények a *D. obovata* MERT. et KOCH (*D. anglica* $\times$ *rotundifolia*)-hoz tartoznak. Az Erd. Nemz. Múzeum herbariumában egy lap *D. rotundifolia* L.-t találtam, melyet néhai BARTH JÓZSEF gyűjtött «An St. Annen-Teich auf Torf» 1869-ben. A lapra ragasztott növények közül kettő a habitus, scapus és a teljesen érett magvak jellegei szerint kétségtelenül a *D. intermedia* HAYNE-hoz tartozik. DIELS szerint⁴⁾ SCHUR is gyűjtötte a Szt. Anna-tó körül s bár DIELS SCHUR növényét nem látta — munkájában SCHUR neve után a signum autopsiae legalább is hiányzik — BARTH példányai nyomán az adat⁵⁾ helyességéhez szó sem férhet. Könnyen lehetséges, hogy SCHUR árpási adata is tényleg a *D. intermedia* HAYNE-ra vonatkozik s nem a *D. obovata* MERT. et KOCH-ra. BAUMGARTEN⁶⁾ a *D. intermedia* HAYNE-t a *D. anglica* HUDS. (*D. longifolia* L. p. p.)-hoz vonja, melyet a Kukojszás-ról említ. Herbariumában a kukojszási *D. longifolia* L. nincs meg s ennek hiányában nem lehet megállapítani, hogy adata tulajdonképpen melyik fajra is vonatkozik. NYMAN ugyan éppen BAUMGARTEN nyomán veszi fel⁷⁾ a *D. intermedia* HAYNE-t Erdélyből, hogy milyen alapon, nem tudom.

Ez idő szerint a *D. intermedia* HAYNE-nak tehát két biztos termőhelye van Erdélyben: Kolozsmegyében a Solyompatak forráslánya és a Szt. Anna-tó környéke.

Nagyobb *Sphagnum*-lápjainkról bizonyára még több helyről elő fog kerülni ez az érdekes *Drosera*-faj.

¹⁾ Aufz. d. in Ung. u. Slav. bish. beob. Gefässpfl. 1866: 270.

²⁾ Enum. plant. Trans. 1866: 89.

³⁾ Enum. fl. Trans. 1886: 240—241.

⁴⁾ *Droseraceae*. Das Pflanzenreich. 26 (IV. 112) 1906: 85.

⁵⁾ A «St. Anna-See (SCHUR)» — (DIELS: l. c. 85) és «Büdös» — (SCHUR: l. c. 89.) lelőhelyek egészen bizonyosan egybeesnek. — V. ö. ÖBZ. VIII. 1858: 280 s köv. lapjait, hol SCHUR a «Büdös» neve alá foglalja ennek egész környékét, tehát a Szt. Anna-tavat is.

⁶⁾ Enum. stirp. Trans. I. 1816: 274—275.

⁷⁾ Consp. fl. Eur. 1878—1882: 92.

ZOBODAT - www.zobodat.at

Zoologisch-Botanische Datenbank/Zoological-Botanical Database

Digitale Literatur/Digital Literature

Zeitschrift/Journal: [Ungarische Botanische Blätter](#)

Jahr/Year: 1918

Band/Volume: [17](#)

Autor(en)/Author(s): Peterfi Marton [Martin]

Artikel/Article: [Adatok Erdély flórájához. Beiträge zur Flora von Siebenbürgen. 58-63](#)